

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι: ἑτησίαι. — Γερμανικὸν Διεύθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

15 Μαρτίου 1888

Ο ΝΕΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ

Κατὰ τὴν ἐν Μαδρίτῃ διαμονὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος τῆς Γερμανίας ἢ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ νομικὴ Ἀκαδημία, μέλλουσα νὰ συγκροτήσῃ τὴν μεγάλην ἐνιαύσιον αὐτῆς συνεδρίασιν, προσεκάλεσε τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ παρευρεθῇ.

Ὁ τότε νεαρὸς βασιλεὺς Ἀλφόνσος ΙΒ' ἀπέφασκε πρὸς τιμὴν τοῦ εὐγενοῦς του ξένου νὰ καταστήσῃ λαμπροτέραν ἔτι τὴν τελετὴν, προεδρεύων αὐτοπροσώπως τῆς ἡμεγύρευς.

Ἐν τῇ ἀγορεύσει, ἣν ἀπήγγειλε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἀφοῦ ἐξῆρε τὰ ἐπὶ τῆς κοινῆς ὑπολήψεως κεκτημένα παρὰ τῆς σοφῆς ἡμεγύρευς δικαιώματα, ἐστράφη πρὸς τὸν σεπτὸν ξένον, τὸν εὐρισκόμενον μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν του.

Ἄ ὁ αὐτοκρατορικὸς πρίγκιψ, εἶπε τελευτῶν ὁ βασιλεὺς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ξένος εὐρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας, ὡς διατελέσας ἄλλοτε φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βόννης καὶ ἀξιώθεις διπλώματος διδάκτορος τῶν νομικῶν.»

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ Μαδριτινοὶ ἀκαδημαϊκοὶ ἐμάνθανον μετὰ τινος ἐκπλήξεως γεγονός, διὰ τὸ ὅποιον ὅλοι οἱ φιλοπάτριδες Γερμανοὶ ἀκόμῃ καὶ σήμερον ὑπερηφανεύονται, ὅτι δηλαδὴ μέχρι τοῦ ἔαρος τοῦ 1852 ὁ Πρῶστος βασιλόπαις ἠκροάσθη ἐν Βόννῃ τὰ μαθήματα τῆς νομικῆς σχολῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμεου αὐτοῦ παιδαγωγοῦ Κουρτίου.

Προαχθεὶς τῷ 1854 εἰς συνταγματάρχην, παρέλαβεν ὡς ὑπασπιστὴν του τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου τοῦ 4ου σώματος τοῦ στρατοῦ συνταγματάρχην Μόλτκε.

Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Χέλμουθ δὲ Μόλτκε ἦτο γνωστὸς μόνον ἐντὸς τοῦ περιορισμένου κύκλου τῶν ἀτομικῶν του φίλων, ὁ πατὴρ τοῦ νέου πρίγκιπος διείδε καὶ ἀνεγνώρισε τὸν ἄνδρα, ὃν ὤφειλε νὰ τᾶξῃ πλυσίον τοῦ υἱοῦ του. Εἶνε ἀληθὲς ὅμως ὅτι ὁ ἀνὴρ, διὰ τῶν περιβοήτων περὶ τῆς Τουρκίας ἐπιστολῶν του, εἶχε καταστῆ γνωστὸς εἰς τὴν πριγκίπισσαν Αὐγούσταν,

ὡς εἰς τῶν ὀξυδερκεστάτων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του.

Ἦγε τότε ὁ συνταγματάρχης Μόλτκε τὸ 54ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐνῶ ὁ νέος πρίγκιψ ἦτο μόλις εικοσιτριετής. Ἡ τοιαύτη τῆς ἡλικίας διαφορά δὲν ἐμπόδισεν αὐτοὺς νὰ συνάψωσι σχέσεις οἰκειοτάτας, ὁ δὲ κοινὸς αὐτῶν ἔρος πρὸς τὰ ταξείδια συνέτεινε νὰ καταστήσῃ στενότερον τὸν μεταξὺ αὐτῶν σύνδεσμον.

Καὶ σήμερον ἔτι ἀμφοτέρωι μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἀποθέτουσι τὸ ξίφος ὅπως ἀναλάβωσι τὴν ὀδοιπορικὴν βακτηρίαν καὶ ἐπιχειρήσωσι ἐβδομάδων τινῶν περιπλάνησιν.

Οὕτως ὁ πρίγκιψ Φρειδερίκος Γουλιέλμος μετέβη περιηγούμενος ἀπὸ τῆς Πετρούπολεως εἰς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου, ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς Καρχηδόνας εἰς τὰ Πυρηναια, ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Σικωτίας μέχρι τῶν τῆς Νορβηγίας. Ἡ Ἰταλία, ἡ Ἑλβετία, ἡ Ἀγγλία ἐγένοντο δι' αὐτὸν χώραι οἰκειόταται, ἃς ἐπισκέπτεται σχεδὸν κατὰ πᾶν ἔτος.

Συνήθως διέρχεται ἐν Βερολίνῳ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀπόκρεω, ἐν Ποτσδάμῃ δὲ τὰς πρώτας ἐβδομάδας τοῦ ἔαρος· μόλις δὲ ἐπιστῆ ἡ ὥρα τοῦ θέρους, ἢ πρόσφορος διὰ τὰ ταξείδια, καὶ εὐθὺς διαβαίνει τὰ σύνορα ἢ χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τῆς Γερμανίας περιέρχεται ταύτην ἢ ἐκείνην τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους. Ὁ πρίγκιψ οὐδόλως δύναται νὰ συνειθίσῃ εἰς τὸν καθιστικὸν βίον, καὶ εὐρίσκειται εἰς τὸ ἀληθὲς στοιχεῖόν του εὐθὺς ὡς ἀνέλθῃ εἰς βαγόνιον σιδηροδρόμου.

Τὸν χαρακτῆρα τοῦτον δὲν ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος πατρός του, (σημειωτέον ὅτι δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐπισήμων ἐπισκέψεων εἰς ξένας αὐλάς, οὐδὲ περὶ τῆς ὑποχρεωτικῆς διαμονῆς εἰς σταθμοὺς ἱαματικῶν λουτρῶν) φαίνεται δὲ ὅτι οὐδὲ μετεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸν υἱὸν του, τὸν πρίγκιπα Γουλιέλμον, ὅστις κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη δὲν διῆλθε τὰ σύνορα, εἰμὴ χάριν ἐπισκέψεως ἀβροφροσύνης εἰς Πετρούπολιν, ἢ χάριν οἰκογενειακῆς ἐπισκέψεως εἰς Λονδίνον.

Ἄς ἐξετάσωμεν ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην τὸν βίον τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας αἱ τύχαι τοῦ πολέμου

ἤγαγον αὐτὸν μακρὰν. Βραδύτερον ἐδέησε νὰ μεταβῇ χάριν ἀντιπροσωπείας εἰς ξένας αὐλὰς, ὑπεδέχθη ξένους ἡγεμόνας, διηύθυνεν ἐπιθεωρήσεις στρατοῦ, προήδρευεν εἰς τὰ ἐγκαίνια μνημείων, παρευρέθη εἰς τόσας παντοειδεῖς ἐορτάς, εἰς ὅσας οὐδεὶς ἴσως τῶν θνητῶν ἀλλ' εἰς πάσας σχεδὸν ταύτας τὰς περιστάσεις ὑπέικεν, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν, εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος του, ἀπασχολῶν πρὸς τοῦτο ὅσον ἡδύνατο ὀλιγώτερον χρόνον.

Ὅσον ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ πρίγκιψ Γουλιέλμος φαίνονται προτιμῶντες τὸ οἰκουρεῖν, τόσον ὁ αὐτοκρατορικός πρίγκιψ φαίνεται πρόθυμος νὰ ταξειδεύῃ χάριν ψυχαγωγίας καὶ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἴδῃ τι νέον. Καὶ ὅτε ἀκόμη ἐξεπλήρουν ἀποστολὴν δυσχερῆ, οἷον κατὰ τὸ εἰς Ἰσπανίαν ταξειδίον του, δὲν φαίνεται ἀέξασκῶν τὸ ἐπάγγελμά του.»

Λάμπει τότε εἰς τὰ ὄμματά του εὐχαριστήσις παιδικὴ σχεδόν. Νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ ἐβδομάδας ὀλοκλήρους εἶνε ἱκανὸς νὰ ταξειδεύῃ ἀδιακόπως διὰ σιδηροδρόμου ἢ δι' ἀτμοπλοίου, ἐφιππος ἢ ἐποχούμενος, χωρὶς νὰ αἰσθάνηται τὸν ἐλάχιστον κόπον. Εἴτε μόνος εἴτε μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἀποφείγεται μετ' εὐχαριστήσεως, ἣν δὲν ἀποκρύπτει, τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐθιμοταξίας. Οὐδ' αὐτὴ ἢ ἐν Δόρνστεδτ διαμονὴ ἀρκεῖ αὐτῷ ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ καταφεύγει εἰς Πέλι, εἰς Ἀνδερναχ ἢ εἰς τὴν νῆσον Οὐάιτ.

Ἐκεῖ πέραν ἐγκαθίσταται ἐπὶ μῆνας ὀλοκλήρους καὶ φαίνεται ἐπιδιδόμενος ὀλοψύχως εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. Εἶτα διὰ νέας φυγῆς φέρεται αἰφνης εἰς Βάδην, ὅπου ἐπισκέπτεται τὴν αὐτοκράτειραν, ἢ εἰς Βερολίνον. Ἄμα φθάσας ἐκεῖ πορεύεται κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ σταθμοῦ εἰς τὸ πεδῖον τῶν στρατιωτικῶν γυμνασίων τοῦ Τεμπελχῶφ καὶ τὴν ἐσπέραν ἐπανακάμπτει εἰς Πέλι.

Ὅτε ὁ συνταγματάρχης Μόλτκε προσεκολλήθη εἰς τὴν ἀτομικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πρίγκιπος, οὗτος εἶχεν ἤδη ἐπισκεφθῆ τὸ ἡμισυ τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Μόλτκε εἶχεν ἤδη διατρίψει ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰς Τουρκίαν, εἶχε διατρέξει τὴν Ἑλλάσσαν Ἀσίαν μέχρι τοῦ Τιγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου καὶ συνοδεύσει κατὰ τὸ 1839 τὴν κατὰ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ τουρκικὴν ἐκστρατείαν.

Γενόμενος ὁ Μέντωρ Τηλεμάχου, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀρεσκομένου εἰς τὰ ταξειδία, εὐρέθη ἐκ νέου ἐλεύθερος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν φυσικὴν του κλίσιν. Ἐπὶ ἔτη πολλά, καθ' ἃ συνέζησαν, τὰ ταξειδία ἐπηκολούθησαν σχεδὸν ἀδιακόπως. Ἐκ Βρεσλαυίας, ὅπου ὁ πρίγκιψ διέμενε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ὀρμηθέντες, ἐπισκέφθησαν τὴν Πρωσσίαν ἅπασαν, τὴν Ἀγ-

γλίαν, τὴν Ρωσσίαν, τὴν Γαλλίαν. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Σιλεσίᾳ ἐπεχείρησαν σειρὰν ἐκδρομῶν, ἐξετάσαντες τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν.

Εἰς τὰ ὄρεινά μέρη, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ ὄρυχειᾶ, ὁ πρίγκιψ καὶ ὁ σύντροφός του περιβεβλημένοι χονδροειδῆ ἐπενδύτην ὄρυκτου, κατῆλθον εἰς τὰ κατὰ τὰ περιχώρα τῆς Ζάβρζας φρέατα. Ἐκεῖθεν ἦτο μῆδαμινὸν πρᾶγμα διὰ δύο περιηγητὰς τόσον ἀκαταπονήτους τὸ νὰ προχωρήσωσι μέχρι τῶν ὄρειων τῶν Γιγάντων καὶ εἰς τὰ βιομηχανικά διαμερίσματα τοῦ Φριβούργου καὶ τοῦ Βαλδεμβούργου.

Μετὰ τὰ μεγάλα κέντρα τῆς εἰρηνικῆς δραστηριότητος ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου ἢ τοῦ τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ ἐνῶ ὁ πρίγκιψ παρετήρει τὰς πεδιάδας τὰς τόσον πλουσίας εἰς ἀναμνήσεις, ὁ συνταγματάρχης Μόλτκε παρίστα αὐτῷ τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνος, ὧν ὑπῆρξαν θεάτρον, παρεμβάλλων εἰς τὴν διήγησίν του πρακτικὰ σχόλια περὶ τῆς στρατιωτικῆς τέχνης.

Ἦλθεν ἐν τούτοις ἡ στιγμή, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ μαθητὴς ἔμελλον νὰ χωρισθῶσιν.

Τὴν 29 Ὀκτωβρίου 1857 ὁ πρῶτος διαρίσθη ὑποστράτηγος καὶ προσωρινῶς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ πρωσικοῦ στρατοῦ. Ὑστερον ἐταξείδευσαν πάλιν ὁμοῦ ἀμφότεροι εἰς Λονδίνον δις, ἦτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν γάμων τοῦ πρίγκιπος καὶ μετὰ τινὰ ἔτη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κηδείας τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου.

Ἐτι βραδύτερον ἔμελλον νὰ συναντηθῶσι τὴν περιφημον ἐσπέραν τῆς 3 Ἰουλίου 1866. Ἴσως ὁ πρίγκιψ ἐνεθυμήθη κατ' ἐκείνην τὴν περιστάσιν ὅτι πρὸ ἐννέα ἐτῶν εἶχον ἐπισκεφθῆ ὁμοῦ τὸ πεδῖον τῆς μάχης τοῦ Λούβεν. Μετὰ τέσσαρα ἔτη συνήντα πάλιν τὸν διδάσκαλόν του κατὰ τὴν προτεραίαν τῆς ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Σεδάν συγκροτηθείσης ἀποφασιστικῆς μάχης πρὸ δεκαπέντε περίπου ἐτῶν εἶχον ἐπίσης ἐπισκεφθῆ ὁμοῦ τὸ πεδῖον τῆς Κάτζβαχ, περιφημον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν μεταξὺ Γάλλων καὶ Γερμανῶν πολέμων.

Εἶνε ἀληθὲς ἀφ' ἐτέρου ὅτι ὁ πρίγκιψ Φρειδερίκος Γουλιέλμος, ὁ στρατηγὸς αὐτός, καθὰ τὸν χαρακτηρίζει ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ τόσον ἐμψρων τὴν γνώμην καὶ τόσον εὐτυχῆς κατὰ τὴν ἐνέργειαν, αἰσθάνεται πραγματικὴν κλίσιν πρὸς τὰ εἰρηνικὰ ἔργα. Ἐμποδιζόμενος ἐκ τῆς θέσεώς του, ἥτις κεῖται σχεδὸν ἐπ' αὐτῶν τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου, νὰ μετᾶσχη ἐνεργῶς τῆς πολιτικῆς τῆς χώρας ἀναπτύξεως, ἔστρεψε πρὸς ἄλλα ἐλευθέρως τὴν ἔνθερον αὐτοῦ πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν ἀφοσίωσιν.

Αἱ περὶ τῆς βασιλείας κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ὑψηλαὶ ἰδέαι τοῦ πρίγκιπος δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ ν' ἀναπαύηται ἐν ἀγόνῳ ἀργίᾳ. Διὰ τοῦ εἰλικρινοῦς αὐτοῦ ζήλου πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀπανταχοῦ ἀγαθοεργίας, διὰ τῆς διαρκοῦς ἀσχολίας του ὅπως καθίσταται προσκοτὸς εἰς τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς ταπεινοὺς ὅσον καὶ εἰς τοὺς μεγάλους, διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, εὐπροσδέκτως ἀποδεχομένου πάσας τὰς νέας ἰδέας, διὰ τῆς καλοκαγαθίας καὶ προσηνείας αὐτοῦ, διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ ἐν γενεῇ τῆς πλήρους ἀξιοπρεπείας καὶ περισκέψεως, τιμᾶ τὴν ὑπέροχον θέσιν, ἣν κατέχει. Μορφωθείς ἐκ νεότητος δι' ἐκπαιδεύσεως εὐρείας, οὐδένα κλάδον μαθήσεως ἀποκλειούσης, διετήρησεν ἐν τῷ χαρακτῆρι αὐτοῦ ἀνεξάλειπτον τὸ προσὸν τοῦτο.

Χαρακτηριστικὸν περιεργὸν αὐτοῦ εἶνε καὶ τὸ ἐξῆς· μὲ ὄλην τὴν περὶ τὰ πολεμικὰ ἐξιδिकासμένην ἰκανότητα αὐτοῦ ὁ πρίγκιψ δὲν φαίνεται ἀνὴρ ὀρεγόμενος ἀπλήστως στρατιωτικῆς δόξης.

Ὅτε ἀνεφύη τὸ ζήτημα τοῦ Λουξεμβούργου, ὅπερ ἀπησχόλει τὴν Εὐρώπην καὶ ἐξῆπτε τοὺς ἄγαν φιλοπάτριδας τοῦ Βερολίνου κύκλους, ἡ ἐπερώτησις ἐνὸς τῶν ἐπιφανῶν μελῶν τοῦ Ράιχσταγ, τοῦ κ. Βένιγσεν πρὸς τὸν γραμματέα τῆς βορείου Ὀμοσπονδίας παρέσχεν αὐτῷ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως κ. Σίμφων.

— «Ἄν ἡ Γαλλία καὶ αἱ Κάτω Χῶραι συννωμολόγησαν συνθήκην, ἔλεγεν ὁ τελευταῖος οὗτος, τότε ὁ πόλεμος εἶνε ἄφευκτος.

— «Δὲν εἶδετέ ποτε τὸν πόλεμον, ἀπήντησεν ὁ πρίγκιψ ἐντόνως, ἄλλως δὲν ἠθέλετε ὀμιλεῖν περὶ αὐτοῦ μὲ τόσῃ ἀταραξίᾳ. Ἐγὼ δὲ γινώσκων τί ἐστὶ πόλεμος, σὰς βεβαιῶ ὅτι δὲν ὑπάρχει καθῆκον ἰερώτερον διὰ τὸν ἀρχηγὸν Κράτους εἰμὴ ν' ἀποφεύγῃ τὸ ἔσχατον αὐτὸ μέσον ἐφ' ὅσον μακρότερον χρόνον δύναται. Διότι τοιαύτην συνεπάγεται εἰς αὐτὸν ὁ πόλεμος εὐθύνην, ὥστε καὶ ὁσάκις ἔτι εὐρίσκεται ἡναγκασμένος ὀφείλει νὰ μὴ πράξῃ τι ἐπισπεῦδον τὴν ἐκρηξίν του, ἐκτὸς ἐὰν εἶνε μεγαλοφυῆς στρατηλάτης ἔχων βεβαιότητα περὶ τοῦ εὐνοικοῦ ἀποτελέσματος. Ἄλλως διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ προκαλέσῃ τὴν δυσμένειαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ καθῆκον παντὸς ἐμφρονος εἶνε νὰ μὲνῃ ἀπαθὴς ἀπέναντι τῶν πολεμικῶν ἀπειλῶν καὶ νὰ ὑφίσταται θαρραλέως τὴν σύγκρουσιν, ὅταν ὁ πόλεμος ἐκρηγῇ. Οὕτω φερόμενοι θὰ ἔχωμεν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.»

Τὴν ἐν καιρῷ εἰρήνην κατ' ἀνάγκην περιωρισμένην δραστηριότητα αὐτοῦ ὁ πρίγκιψ Φρειδερίκος Γουλιέλμος ἀφιέρωσε πᾶσαν, ἄνευ ὕστε-

ροβουλίας εἰς τὰ ταξίδια καὶ εἰς τὴν μελέτην πάντων τῶν ζητημάτων, τῶν παρουσιαζομένων εἰς τὸ πεφωτισμένον πνεῦμά του.

Ὁ πρίγκιψ θεωρεῖται παρὰ τοῦ κοινοῦ ὡς ὀπαδὸς τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν καὶ ἐναντίος τῆς κατὰ συνθήκην καλουμένης σήμερον ἀντιδράσεως. Εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τελευταίου τούτου κόμματος ἀποδίδονται πρὸ πάντων αἱ ἀξιώσεις τῶν μεγάλων γεωκτημόνων, αἱ κατὰ τοῦ κοινοβουλίου ὑποκινήσεις καὶ τὰ κατὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἔχθρικὰ μέτρα, ἐν Πρωσσίᾳ δὲ ἰδιαιτέρως ὁ περιορισμὸς τῆς διοικητικῆς αὐτονομίας, ἡ ἐπέμβασις τῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς ἐκλογὰς κτλ.

Μετὰ τὸν γάμον τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Γουλιέλμου μετ' ἀγγλίδος πριγκιπίσσης ἀνατεθραμμένης ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ συνταγματικῆς πολιτεύματος, εἰθισμένης δὲ νὰ σέβηται τὸ πολίτευμα τοῦτο τῆς πατρίδος της, τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἐν Εὐρώπῃ συνταγματικῶν πολιτευμάτων, οἱ ἐν Πρωσσίᾳ φιλελεύθεροι ἀνάγουσιν εἰς τὸ γεγονός τοῦτο ἀπάσας τὰς ἐλπίδας των περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ πολιτεύματος. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ πρίγκιψ ἐπωφελήθη τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἐπισκέψεων πρὸς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν τῆς Ἀγγλίας ὅπως σπουδάσῃ ἐπιμελῶς τὰ πολιτικὰ ζητήματα, διὰ τῶν γνώσεων δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπέκτησε τὴν ὑπόληψιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς εἰρημένης χώρας καὶ τοῦ κοινοῦ τὴν εὐνοίαν. Τούτου ἕνεκα τὴν 13 Ἰουλίου 1857 ἡ πόλις τοῦ Λονδίνου ἀπένευμεν αὐτῷ ἐπισήμως τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου πολίτου, κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην ὁ πρίγκιψ ἀπήγγειλεν λόγον ἐκθύμως ἐπιδοκιμασθέντα.

Ὁ πρίγκιψ ἤγαγε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Πρωσσίας σύζυγον, ἧτις χάρις εἰς τὰ ἔμφυτα προτερήματα τῆς διανοίας της, εἰς τὴν ἀνατροφὴν της, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὰς ἀρχὰς αἷς ἠρύσθη ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων τοῦ πατρὸς αὐτῆς παραγγελμάτων, ἦτο πάσης ἄλλης κάλλιον παρεσκευασμένη ὅπως συμμερισθῇ τὰς διανοητικὰς καὶ ἠθικὰς ἀσχολίας τοῦ συζύγου της. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας κατέστη φανερὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἡ βρεττανίς ἐκείνη πριγκίπισσα, ἡ μετὰ τόσης ἀθήους ἐμβριθείας κατηρτισμένη, ἦτο στοιχεῖον νέον διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἰσαγόμενον εἰς τὴν βασιλικὴν τῆς Πρωσσίας οἰκογένειαν, ἕκαστος δὲ ἀναλόγως πρὸς τὰς κλίσεις του ἐφοβήθη ἢ ἤλπισεν ἐξ αὐτῆς.

Μετὰ εἰκοσιπέντε ἔτη οἱ δύο σύζυγοι ἐώρτασαν τοὺς ἀργυροὺς λεγομένους γάμους των, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ συγγραφεὺς τις ὑπέμνησεν ὅτι παρὰ τῇ ἀστικῇ ἰδίῳ τάξει τὸ συνοικέσιον ἐνὸς πρίγκιπος τοῦ οἴκου τῶν Χοεν-

ζόλλερν μετ' ἀγγλίδος πριγκιπίσσης ἔχαιρετίσθη μετὰ συμπάθειας, προσέθετε δέ: «Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ αὐτοκρατορικὴ πριγκιπίσσα ἀνεδιφῶσα τὰς ἐνδομύχους ἀναμνήσεις τῆς δύναται ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπήχησιν τῶν ἐπευφημιῶν, δι' ὧν ἔχαιρετίσθη τόσον ἐνθέρμως πρὸ εἰκασιπενταετίας ἢ εἰς Βερολίνον εἰσοδὸς τῆς. Τὰ τότε ὁπωσοῦν αὐθαιρέτως γραφέντα εἰς μάτην προσεπάθησαν νὰ καταδείξωσι τὴν ἀντίθεσιν, τὴν ὑφισταμένην θῆθεν μεταξὺ τῆς ἀγγλίδος πριγκιπίσσης καὶ τῆς πρῶσσικῆς κοινωνίας· μόνον παρά τισιν αὐλικοῖς κύκλοις ἐπιστεύθη ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἀντίθεσις, μεταξὺ δὲ τῶν δύο συζύγων καὶ τῶν λαϊκῶν τάξεων ἡ συμπάθεια, ἡ προερχομένη ἐκ τῆς κοινότητος τῶν ιδεῶν καὶ τῶν πόθων, οὐδέποτε ἠλαττώθη. Καὶ σήμερον ἐτι ὅπως κατὰ τὸ 1858 αἱ ἰδέαι καὶ οἱ «βρεττανικοὶ» πόθοι τῆς πριγκιπίσσης συμφωνοῦσι κατὰ πάντα μὲ τοὺς ἐπικρατοῦντας παρὰ τῇ μεσαιᾷ πεφωτισμένη τάξει τοῦ ἔθνους. Ἐἴνε ἀληθές ὅτι ἡ συμπάθεια αὕτη οὐδέποτε ἐξεδηλώθη διὰ ρητῶν καὶ φανερῶν ἐνδείξεων, πλὴν δὲν εἶναι αὐταὶ ἀναγκαῖαι, ὅπως βεβαιώσωσιν ἡμᾶς περὶ τῆς πλήρους ἁρμοφονίας τῆς ἐπικρατοῦσης μεταξὺ τῶν ιδεῶν τοῦ τε πρίγκηπος καὶ τῆς πριγκιπίσσης καὶ τοῦ ἔθνους.»

Ἡ πριγκιπίσσα Βικτωρία ἀπέμεινε καὶ ἐν Βερολίνῳ ὅ,τι καὶ πρότερον ἦτο, τουτέστι ἡ ἐμπειστευμένη σύμβουλος τοῦ πατρός τῆς εἰς πάντα τὰ ζητήματα τῆς πολιτικῆς, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Εἰκοσάετις μόλις συνέτρεξε περὶ τῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν ὑπόμνημα ὅπερ ὁ πρίγκηψ Ἀλφρέδος, ἔκρινεν ὡς ἔργον ἀντάξιον πολιτικοῦ ἀνδρὸς γηράσαντος ἐν τῷ σταδίῳ του. Ἀνεγνώριζεν ἐν αὐτῷ τοὺς καρποὺς τῶν προσπαθειῶν ἃς κατέβαλεν ὅπως ἀναθρέψῃ ἐν τῷ ἔρωτι τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν τὴν μέλλουσαν βασιλίσσαν τῆς Πρωσσίας. «Μεθ' οὐκ ἄρα χαρᾶς θ' ἀναγίνωσκεις αὐτὸ τὸ ἔργον!» ἔγραφε πρὸς τὸν βαρῶνον Στόκμαρ.

Κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς στέφειως τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου ἐν Καινιζέβερῳ τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1861, τὸ μόνον θέμα ἐφ' οὗ οἱ ἀνταποκριταὶ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων προθύμως ἐλεπτολόγουν ἦτο ἡ περὶ τὴν πολιτικὴν ἐμπειρία τῆς πριγκιπίσσης, ἡ δεδοκιμασμένη περὶ τὴν κρίσιν εὐστοχία τῆς. Ὁ λόρδος Κλάρενδων δὲν ἀπέκρυπτε τὸν θαυμασμόν του ἀδιὰ τὴν ὀξυδερκειαν, μεθ' ἧς ἡ Αὐτῆς βασιλικὴ Ὑψηλότης κρίνει τὴν τε ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Πρωσσίας, καὶ διὰ τὰς ἰδέας αὐτῆς ὡς πρὸς τὰ καθήκοντα τοῦ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος.» Ὑπερηφανεύετο δὲ καὶ διὰ τὴν ἀφοσίωσιν, ἣν ἐξεδήλουν πρὸς τὴν πριγκιπίσσαν πασαὶ ἀνεξαίρετως τοῦ ἔθνους αἱ τάξεις, καὶ διὰ

τὴν ἐξοχὸν ὑπόληψιν ἧς ἀπῆλαυεν ἰδίᾳ παρὰ τῆ βασιλικῆς οἰκογενείας.

(*Ἐπεται τὸ τέλος)

X*.

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΕ

Τὸ φυλακτὸν τῆς μαγίσσης

Τὸ φῶς λαμπρὰς πανσελήνου προσπίπτον διὰ τοῦ ἀραιοῦ φυλλώματος τῶν πλατάνων ἠργύρου τὸ μορμυρίζον ὕδωρ καὶ ἀφύπνιζε τὰ παρὰ τὸν ἔυακα καθεύδοντα προβατα, ἀπετύπου δ' ἐπὶ τῆς λευκαζούσης περιβολῆς τοῦ κατακεκλιμένου ποιμένου ὡς κηλίδας τὰς σκιὰς τῶν ὑπερκειμένων φύλλων.

Ὁ Γιαννιὸς ἦτο τόσῳ βεβουθισμένος εἰς σκέψεις, ὥστε δὲν ἤκουσε τὸ γινώριμον βῆμα τῆς Ἀθιγγανίδος, οὐδ' ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχετο αὕτη. Ὁ Ἀχμέτ ἦττον ἀφρημένος τοῦ κυρίου ἀνησύχησεν ἐπὶ στιγμὴν, ἠνωρθῶσε τὰ ὦτα, ἀλλ' εὐθὺς ἀναγνωρίσας τὴν τακτικὴν ἐπισκέπτειδα, ἠτις τοσάκις ἐφιλοδώρησεν αὐτὸν, ἔσεισε τὴν οὐρὰν—κίνημα ἐπέχον τόπον μειδιάματος—καὶ κατεκλίθη χασμηθεὶς ἐν βραθυμίᾳ.

Τὸ βῆμα τῆς νεάνιδος ἦτο βίαιον, τεταραγμένον· ἐπλησίασε καὶ ἐστάθη δύο βήματα ὀπισθεν τοῦ ποιμένου:

—Τί κάνεις τὸ χαζό; δὲν μιλάς!...

Ὁ χωρικός ἀνεσκήρτησεν· ἡ ἐμφάνισις τῆς Ἀθιγγανίδος ἦτο ὅλως ἀπροσδοκῆτος, ὁ δὲ τόνος τῆς φωνῆς ἀσυνήθως ὀργίλος καὶ τραχύς.

—Δὲν ἔλεγα πὼς θάρηθης....

—Ὅλα τὰ ξέρω, ὅλα! διέκοψεν ἐκείνη ἀποτόμως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἀπῆστραψαν ὑπὸ τὸ προσπεσὸν σεληναῖον φῶς.

—Τί ξέρεις; ἠρώτησε δειλῶς ὁ ποιμὴν, μαντεύων περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

—Ἐἴρω τί λογαριάζεις. Σὲ μιὰ βδομάδα θὰ μ' ἀπαρτήσης, θὰ πᾶς στρατιώτης. Τῶξερεις αὐτὸ ἀπὸ καιρὸ, πρὶν μὲ κἀνῆς δυστυχησμένη καὶ ἔρημη ὅπως μὲ κατάντησες τόρα. Τῶξερεις καὶ γι' αὐτὸ μ' ἔσυρες εἰς τὰ δίχτυα μὲ τὸ ἴδιο βοτάνι ποῦ εἶχα τὴ στραβομάρα νὰ σοῦ παραδώσω ἔς τὰ χέρια σου γιὰ κακὴ μου τύχη. Αἱ! εἶπες, μιὰ παλιογούφτισσα ἐκεῖ, γλεντάμε κάμποσαις μέραις, ὡς ποῦ νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χωριό. Κι' ἀπὲ ὕστερα, ἀπὸ δῶ πᾶν κι' ἄλλοι· δύο